

1. Základní pojmy a postupy analytické chemie	7
1.1. Odběr a příprava vzorku k analýze	7
1.2. Analytický postup	8
1.3. Převádění tuhého vzorku do roztoku	9
1.3.1. Rozklady anorganických materiálů	9
1.3.2. Rozklady biologického materiálu	10
1.3.3. Mikrovlnné rozklady	11
1.4. Reakce využívané v analytické chemii	13
1.4.1. Protolytické rovnováhy	13
1.4.1.1. Výpočty pH	17
1.4.1.1.1. Výpočet pH roztoku silné kyseliny	17
1.4.1.1.2. Výpočet pH roztoku silné zásady	18
1.4.1.1.3. Výpočet pH roztoku slabé jednosytné kyseliny	18
1.4.1.1.4. Výpočet pH roztoku slabé jednosytné zásady	19
1.4.1.1.5. Výpočet pH roztoků hydrolyzovaných solí	19
1.4.1.2. Tlumivé roztoky	20
1.4.1.3. Vícesytné kyseliny a zásady	21
1.4.1.4. Amfolyty	22
1.4.2. Srážecí rovnováhy	22
1.4.3. Komplexotvorné rovnováhy	24
1.4.3.1. Protonizace ligandů	25
1.4.4. Redoxní rovnováhy	26
1.4.4.1. Redoxní potenciál	27
2. Hodnocení výsledků kvantitativní analýzy, chyby chemických rozborů	29
2.1. Úvod	29
2.2. Rozdělení chyb	29
2.3. Základní pojmy	30
2.4. Shrnutí základních pojmů	30
2.5. Chyba absolutní a relativní	30
2.6. Náhodné chyby	32
2.7. Soustavné chyby	34
2.8. Hrubé chyby	35
3. Validace analytických metod	37
3.1. Selektivita	37
3.2. Pracovní rozsah	37
3.3. Lineární dynamický rozsah	37
3.4. Citlivost	38
3.5. Mez detekce	38
3.6. Mez stanovitelnosti	39
3.7. Přesnost	39
3.8. Preciznost	39
4. Anorganická kvalitativní analýza	41
4.1. Reakce skupinové, selektivní a specifické	41
4.2. Skupinové reakce	42
4.2.1. Reakce HCl	42
4.2.2. Reakce H ₂ SO ₄	43
4.2.3. Reakce roztoku šťavelanu amonného	43
4.2.4. Reakce sulfidu amonného	44
4.2.5. Reakce sulfanu	45
4.2.6. Reakce alkalických hydroxidů	45
4.2.7. Reakce amoniaku	46
4.2.8. Reakce uhličitanu sodného	47
4.2.9. Reakce alkalických fosforečnanů	47
4.2.10. Reakce jodidu draselného	48

4.3. Analytické postupy dělení kationtů a aniontů	48
4.3.1. Dělení kationtů	48
4.3.2. Dělení aniontů.....	49
5. Vážková analýza	51
5.1. Obecný postup vážkové analýzy.....	51
5.1.1. Srážení	51
5.1.2. Filtrace.....	51
5.1.3. Žihání či sušení sedimentů.....	52
5.2. Výpočty ve vážkové analýze	53
5.3. Vážková analýza v praxi.....	53
5.4. Nejběžnější vylučovací formy prvků či formy k vážení	54
5.4.1. Hydroxidy a hydratované oxidy.....	54
5.4.2. Sírany.....	54
5.4.3. Halogenidy.....	54
5.4.4. Šťavelany	54
5.4.5. Organická činidla ve vážkové analýze.....	55
5.5. Termická analýza.....	56
5.5.1. Termogravimetrie	56
6. Odměrná analýza	57
6.1. Odměrné metody založené na acidobazických reakcích.....	57
6.1.1. Průběh titrační křivky při titraci silné kyseliny silnou zásadou.....	57
6.1.2. Průběh titrační křivky při titraci slabé kyseliny silnou zásadou.....	60
6.1.3. Průběh titrační křivky při titraci vícesytné kyseliny.....	62
6.1.4. Neutralizační (acidobazické) indikátory	63
6.1.5. Praktické použití acidimetrie a alkalimetrie.....	65
6.1.5.1. Odměrné roztoky a standardní látky	65
6.1.5.2. Příklady některých acidobazických titračních stanovení	65
6.2. Odměrné metody založené na srážecích reakcích.....	66
6.3. Odměrné metody založené na komplexotvorných reakcích.....	68
6.3.1. Indikátory používané při chelatometrických titracích.....	69
6.3.2. Praktická chelatometrie	70
6.4. Odměrné metody založené na redoxních reakcích.....	70
6.4.1. Permanganatometrie (manganometrie)	71
6.4.2. Bichromatometrie	72
6.4.3. Bromatometrie	72
6.4.4. Jodometrie	73
7. Potenciometrie	76
7.1. Princip potenciometrických metod	76
7.2. Referenční elektrody	76
7.3. Měrné elektrody.....	77
7.3.1. Oxidačně-redukční elektrody.....	77
7.3.2. Ionově selektivní elektrody (ISE).....	78
7.3.3. Plynové detektory s ISE.....	81
7.4. Využití potenciometrických metod.....	82
7.4.1. Přímá potenciometrie.....	82
7.4.2. Potenciometrická titrace	82
8. Polarografie.....	83
8.1. Základní zapojení polarografu.....	83
8.2. Rtuťová kapková elektroda.....	84
8.3. Polarografická analýza	84
8.3.1. Nabíjecí (kapacitní) proud	86
8.3.2. Difúzní proud.....	86
8.3.3. Půlvlnový potenciál	86
8.3.4. Polarografická maxima	87

8.3.5. Vliv kyslíku na polarografický záznam	87
8.4. Moderní polarografické metody	88
8.4.1. Polarografie "tast"	88
8.4.2. Normální pulzní polarografie (NPP).....	89
8.4.3. Diferenční pulzní polarografie (DPP).....	90
8.4.4. Rozpouštěcí voltametrie	90
8.5. Praktická polarografie	91
8.5.1. Kvalitativní a kvantitativní analýza	91
8.5.1.1. Metoda kalibrační křivky.....	92
8.5.1.2. Metoda standardního přídávku	92
9. Voltametrie.....	93
9.1. Voltametrické elektrody	93
9.1.1. Visící rtuťové elektrody.....	93
9.1.2. Plíškové a drátkové elektrody.....	93
9.1.3. Rotující disková elektroda	94
9.1.4. Rotující disková elektroda s prstencem	94
9.1.5. Uhlíkové pastové elektrody	94
9.2. Využitelné potenciálové rozsahy pracovních elektrod	94
9.3. Amperometrie.....	95
9.3.1. Amperometrické detektory v proudu kapaliny.....	95
9.3.2. Amperometrické membránové senzory	95
9.3.3. Amperometrické titrace	95
10. Elektrogravimetrie a coulometrie	97
10.1. Elektrolyza.....	97
10.1.1. Reakce na elektrodách za konstantního proudu.....	97
10.1.2. Reakce na elektrodách za konstantního potenciálu.....	99
10.2. Elektrogravimetrie.....	99
10.3. Coulometrie	99
11. Konduktometrické metody.....	101
11.1. Měření vodivosti roztoků.....	102
11.2. Praktická konduktometrie	103
11.2.1. Konduktometrická titrace	104
11.2.2. Vysokofrekvenční konduktometrie.....	105
11.2.2.1. Vysokofrekvenční titrace.....	105
12. Optické metody.....	106
12.1. Základní pojmy a vztahy.....	106
12.1.1. Vlastnosti elektromagnetického záření	106
12.2. Atomová spektrometrie	108
12.2.1. Vznik atomových spekter	108
12.2.2. Atomová emisní spektroskopie v oblasti optických spekter	108
12.2.2.1. Součásti přístrojů pro atomovou emisní spektroskopii	108
12.2.2.2. Metody a přístroje atomové emisní spektroskopie	113
12.2.2.3. Hmotnostní spektrometrie s indukčně vázaným plasmatem (ICP-MS).....	117
12.2.3. Atomová absorpční spektroskopie (AAS)	118
12.2.3.1. Základní pojmy absorpční spektroskopie	118
12.2.3.2. Přístroje pro absorpční spektroskopii	118
12.2.3.3. Principy atomové absorpční spektrometrie.....	119
12.2.3.4. Přístroje pro atomovou absorpční spektroskopii a jejich součásti.....	119
12.3. Molekulová spektroskopie.....	125
12.3.1. Molekulová absorpční spektroskopie v oblasti ultrafialového a viditelného záření.....	125
12.3.1.1. Souvislost mezi charakterem absorpčního spektra a strukturou molekuly.....	126
12.3.1.2. Analytické využití metod molekulové spektroskopie v oblasti UV/VIS.....	126
12.3.1.3. Metody a přístroje molekulové absorpční spektroskopie UV/VIS	127
12.3.1.4. Použití molekulové absorpční spektrometrie v oblasti UV/VIS	128

12.3.2. Luminiscenční analýza.....	128
12.3.3. Spektroskopie v oblasti infračerveného záření	129
12.3.3.1. Principy infračervené spektroskopie.....	129
12.3.3.2. Instrumentace infračervené spektroskopie.....	130
12.3.3.3. Využití infračervené spektroskopie	131
12.4. Optické nespектroskopické metody.....	131
12.4.1. Refraktometrie	131
12.4.2. Polarimetrie	134
12.4.3. Turbidimetrie a nefelometrie	136
13. Hmotnostní spektrometrie.....	138
13.1. Princip	138
13.2. Instrumentace	138
13.2.1. Iontový zdroj	138
13.2.2. Separace iontů (disperzní prvek)	140
13.2.3. Detektory	142
13.3. Analytické využití.....	142
14. Metody průtokové analýzy	143
14.1. Kontinuální průtoková analýza (CFA).....	143
14.2. Průtoková injekční analýza (FIA).....	144
14.3. Segmentovaná průtoková analýza (SFA).....	145
14.4. Sekvenční injekční analýza (SIA).....	145
15. Metody laserové spektroskopie	146
15.1. Základní vlastnosti laserového záření.....	147
15.2. Příklady běžně využívaných laserů.....	147
15.3. Nespектroskopické interakce laserového záření s hmotou.....	148
15.3.1. Částečné odpaření sorbovaných molekul bez tepelné fragmentace	148
15.3.2. Silné odpařování doprovázené chemickou ionizací v plynu	148
15.3.3. Silný ohřev povrchu vzorku, termická ionizace, vznik plazmatu.....	149
15.4. Laserová spektroskopie	149
15.4.1. Lineární spektroskopické metody	149
15.4.1.1. Absorpční spektroskopie	149
15.4.1.2. Absorpční spektroskopie v dutině rezonátoru.....	149
15.4.1.3. Laserem indukovaná fluorescence	150
15.4.2. Nelineární spektroskopické metody.....	150
15.4.2.1. Dvoufotonová spektroskopie	150
15.4.2.2. Vícefotonové a vícekvantové procesy	151
15.4.3. Lidarová dálková detekce (LIDAR - Light Detection and Ranging)	151
15.4.3.1. Využití odrazu záření od instalovaného odražeče	152
15.4.3.2. Využití zpětného rozptylu na topografických překážkách.....	152
15.4.3.3. Využití zpětného rozptylu na částicích aerosolů a atmosferických plynů.....	152
16. Radioanalytické metody	154
16.1. Princip a rozdělení radioanalytických metod.....	154
16.2. Charakteristika radioaktivního záření a jeho měření	155
16.3. Přehled radioanalytických metod.....	156
16.3.1. Metody založené na přirozené radioaktivitě látek	156
16.3.2. Emanometrické metody	156
16.3.3. Radiografické metody.....	157
16.3.4. Metoda izotopového zředování	157
16.3.5. Metoda substechiometrického izotopového zředování.....	158
16.3.6. Radiometrické titrace.....	159
16.3.7. Aktivační analýza (NAA)	159
16.3.7.1. Varianty neutronové aktivační analýzy.....	161
16.3.7.1.1. Instrumentální neutronová aktivační analýza (INAA).....	161
16.3.7.1.2. Neutronová aktivační analýza s radiochemickou separací (RNAA)...	161

16.3.7.1.3. Neutronová aktivační analýza s prekoncentrací	162
16.3.7.2. Analytické aplikace NAA a zhodnocení metody	162
16.3.8. Mössbauerova spektroskopie	162
16.3.8.1. Informace obsažené v Mössbauerově spektru	162
16.3.8.1.1. Izomerní posun	162
16.3.8.1.2. Kvadrupólové štěpení	163
16.3.8.1.3. Magnetické štěpení	163
16.3.8.2. Experimentální uspořádání v Mössbauerově spektroskopii	163
16.3.8.3. Analytické aplikace Mössbauerovy spektroskopie	163
17. Dělicí metody	165
17.1. Principy dělicích metod	165
17.2. Extrakce z kapaliny do kapaliny	167
17.2.1. Extrakce chelátů	167
17.2.2. Extrakce iontových asociátů	171
17.2.2.1. Extrakce solvátů	171
17.2.2.2. Aminová extrakce	172
17.2.2.3. Extrakce za pomoci "oniových" solí	172
17.3. Měníče iontů	172
17.3.1. Nosný skelet iontoměníče	173
17.3.2. Měníče kationtů - katexy	173
17.3.3. Měníče aniontů - anexy	174
17.3.4. Princip výměny iontů	175
17.3.5. Použití iontoměníčů	176
18. Chromatografie	178
18.1. Základní pojmy a rozdělení chromatografických metod	178
18.2. Princip chromatografické separace	179
18.2.1. Základní pojmy a definice	181
18.2.2. Teorie ideální chromatografie	182
18.2.3. Rozlišení piků	183
18.3. Plynová chromatografie	184
18.3.1. Kolony používané v plynové chromatografii	185
18.3.1.1. Náplňové kolony	185
18.3.1.2. Kapilární kolony	186
18.3.2. Detektory v plynové chromatografii	186
18.3.2.1. Tepelně vodivostní detektor - katarometr (TCD)	186
18.3.2.2. Plamenový ionizační detektor (FID)	187
18.3.2.3. Detektor elektronového záchytu (ECD)	187
18.3.3. Využití plynové chromatografie v praxi	188
18.4. Kapalinová chromatografie	188
18.4.1. Přístroje pro kapalinovou chromatografii	189
18.4.1.1. Čerpadla pro HPLC	189
18.4.1.2. Dávkování vzorků	190
18.4.2. Kolony pro HPLC	190
18.4.3. Náplně a eluenty	190
18.4.3.1. Kapalinová adsorpční chromatografie (LSC)	190
18.4.3.2. Kapalinová rozdělovací chromatografie (LLC)	191
18.4.3.3. Chromatografie na reverzní fázi	191
18.4.4. Detektory	191
18.4.5. Využití vysokoúčinné kapalinové chromatografie v praxi	192
18.4.6. Kvalitativní chromatografická analýza	192
18.4.7. Kvantitativní analýza	192
18.5. Gelová permeační chromatografie (GPC)	192
18.5.1. Využití gelové permeační chromatografie	193
18.6. Chromatografie na měničích iontů	194
18.7. Iontová chromatografie	194
18.8. Kapalinová chromatografie v plošném uspořádání - FBC	194

19. Elektromigrační metody	196
19.1. Elektroforéza	198
19.1.1. Kapilární zónová elektroforéza.....	198
19.1.2. Specifika kapilární zónové elektroforézy	199
19.1.3. Separace metodou kapilární zónové elektroforézy	200
19.1.4. Micelární elektrokinetická kapilární chromatografie (MECC)	200
19.1.5. Přístroje pro kapilární zónovou elektroforézu	200
19.1.6. Kapilární elektroforéza v praxi	201
19.2. Izotachoforéza	201
20. Chemické senzory.....	205
20.1. Struktura chemického senzoru.....	205
20.2. Základní typy senzorů.....	206
20.2.1. Elektrochemické senzory	206
20.2.1.1. Senzory obsahující kapalný elektrolyt	206
20.2.1.1.1. Potenciometrické elektrochemické senzory	206
20.2.1.1.2. Potenciometrické senzory plynů.....	206
20.2.1.1.3. Amperometrické elektrochemické senzory pro detekci v roztocích...	207
20.2.1.1.4. Membránové amperometrické senzory	208
20.2.1.2. Elektrochemické senzory s tuhým elektrolytem.....	208
20.2.1.2.1. Senzor využívající ZrO ₂ jako tuhého elektrolytu	209
20.2.1.2.2. „Solid-state“ senzory s aktivní vrstvou.....	209
20.2.2. Senzory s mikroelektronickou strukturou (tranzistory řízené polem)	209
20.2.2.1. ISFET (iontově selektivní tranzistory řízené polem)	209
20.2.2.2. CSFET (chemicky citlivé tranzistory řízené polem).....	210
20.2.3. Senzory využívající změn elektronové vodivosti.....	210
20.2.3.1. Metaloxidové senzory.....	210
20.2.3.2. Chemirezistory.....	211
20.2.4. Senzory založené na měření změn teploty	211
20.2.4.1. Termistory	211
20.2.4.2. Pelistory.....	212
20.2.4.3. Pyroelektrické senzory	212
20.2.5. Senzory založené na měření změn hmotnosti (piezoelektrické senzory)	213
20.2.6. Optické senzory (optrody)	213
20.2.6.1. Základní uspořádání experimentu při práci s optickými senzory.....	213
20.2.6.1.1. Měření absorpce záření mezi přívodním a odvodním vláknem	213
20.2.6.1.2. Měření absorpce při dvojnásobném průchodu paprsku.....	213
20.2.6.1.3. Fluorescenční detekce za použití světlovodu	213